

# Den russiske bjørn bider fra sig

*Af Robert Petersen – Ph.d.-studerende og historiker RUC. Publiceret som kronik i Berlingske Tidende den 12. august 2008.*

**Krigen mellem Georgien og Rusland har i en snæver forstand ikke relevans for dansk sikkerhedspolitik. Men i et bredere perspektiv er krigen blot den seneste udvikling i en langt mere aggressiv russisk udenrigspolitik, som i stadig mindre grad frygter Vesten. Derfor vedkommer det, der sker i Georgien, også Danmark.**

En krig i et fjernt land, som de færreste af os ved noget om. Sådan kan man nemt og rammende sammenfatte konflikten mellem Georgien og Rusland. De færreste danskere havde formodentlig nogensinde hørt om Sydossetien før en eskalation af kampene mellem georgiske styrker og sydossetiske separatister fik det russiske militær til at gå massivt ind i Georgien den 8. august. Ud fra de foreliggende oplysninger tyder alt på, at det var georgierne, som denne gang slog til først ved at angribe Sydossetien. Den russiske intervention var en reaktion herpå for at hjælpe deres sydossetiske allierede.

Ud fra en snæver betragtning har Rusland en god sag, og det kan Vesten kun takke sig selv for. Den danske statsminister Anders Fogh Rasmussen har eksempelvis kritiseret Rusland og sagt, at intet kan retfærdiggøre, at en stormagt griber ind i et andet lands indre forhold. Uheldigvis er det nøjagtig, hvad Vesten selv har gjort i Jugoslavien, Irak og flere andre steder. Ikke mindst behandlingen af Jugoslavien synes at have gjort et stort indtryk på Rusland, for i 1999 gennemførte NATO en væbnet humanitær intervention for at hjælpe albanerne fra serbisk undertrykkelse, og i år blev Kosovo en selvstændig stat. På trods af hvad serberne mente om den sag. Vestlige statsledere som premierminister Tony Blair gjorde det i forbindelse med krigen om Kosovo klart, at staternes suverænitet ikke længere kunne betragtes som ukrænkelige, hvis menneskerettigheder er i fare. Det er en smuk tanke, men vi kan næppe blive overrasket over, at andre stormagter som Rusland så begynder at efterligne denne adfærd i Kaukasus.

Dette er som sagt det snævre perspektiv. I et mere bredt perspektiv rummer krigen mellem Rusland og Georgien en række uheldssvangre aspekter, som bør tages alvorligt af vores statsledere. For det første er Georgien en kandidat til medlemskab af både EU og NATO, og selvom begge organisationer har tøvet med at lukke landet ind, har georgierne allerede modtaget en betydelig militærhjælp fra ikke mindst USA. Til gengæld har Georgien bl.a. sendt tusindvis af soldater til støtte for besættelsen af Irak. Georgien er med andre ord en vestlig allieret, og krigen med Rusland kan derfor umuligt betragtes isoleret. Dette bringer mig til de dybere årsager bag den russiske intervention: Russerne er formodentlig udmærket klar over, at NATO og EU ikke ligefrem er overivrig efter at forsvare Georgien. Samtidig har Rusland rig mulighed for at sønderlemme en provestlig stat i det olierige Kaukasus ved at spille på de etniske konflikter i henholdsvis Sydossetien og Abkhasien. Begge udbryderrepublikker ønsker at komme ud af Georgien. Hvis det lykkes uden andet end vage vestlige protester, vil Rusland have vundet en vigtig og næsten ublodig politisk sejr. Omvendt vil der være rejst et alvorligt spørgsmålstegn ved værdien af vestlige sikkerhedsgarantier. Det vil med andre ord få lande som Ukraine eller de baltiske lande til at genoverveje værdien af stærke bånd til Vesten.

Dette her fører mig til en central pointe omkring verden efter Den Kolde Krigs afslutning i 1991: At den eneste magt, som ikke accepterede udfaldet af Den Kolde Krig, er Rusland selv. Det ville ret beset overraske, hvis det var sket, eftersom opløsningen af det sovjetiske imperium førte til tabet af militær magt og storhed, en voldsom reduktion af det russiske territorium og millioner af etniske russere, som pludselig opdagede, at de var borgere i fremmede lande. For at føje spot til skade blev NATO og EU udvidet østover trods russiske protester. Indtil nu har de vestlige lande kunnet ignorere de russiske protester, for der lå ikke magt bag ordene, og som krigene i Tjetjenien viste, havde det russiske militær alvorlige problemer med bare at klare et oprør i en mindre provins.

I dag blomstrer den russiske økonomi, og af samme grund er der igen penge til det russiske militær. Det bliver af nogle optimistiske Ruslands-eksperter noteret, at det nye Rusland ønsker integration med Vesten, og at den russiske elite eksempelvis sender sine børn i vestlige eliteskoler. Dette er korrekt, og Rusland kan ikke fortsætte sin økonomiske vækst, hvis landet ikke øger sin samhandel med Vesten. Men hvad der bliver ignoreret er, at der samtidig i den russiske udenrigspolitik er en stærk understrøm af både neo-imperialisme og revanchisme. Den russiske udenrigspolitik er følgelig mere uforudsigelig og selvmodsigende, end de fleste gør sig klart. Den gamle sovjetiske statsmilitarisme har eksempelvis overvintret det sovjetiske sammenbrud og gør nu igen krav på enorme statslige ressourcer for at beskytte Rusland. Russiske flådeplaner taler eksempelvis om at bygge fem-seks hangarskibe frem til 2020. For en landmagt som Rusland giver sådanne planer kun mening, hvis hensigten er at udfordre supermagten USA til søs, som det sidst skete under Bresnjev-æraen i tresserne og halvfjerdserne.

Alt dette er selvfølgelig på alle punkter ubekvemt for den vestlige verden. I mere end én forstand. NATO og EU er eksempelvis blevet udvidet østover, uden at det for alvor er blevet gjort klart, nøjagtig hvor provokerende det ville blive opfattet. Manglen på russisk handling lullede os i mange år ind i en falsk tryghedsfølelse. Selv nu, hvor Rusland gør noget, prøver vi at feje det ind under gulvtæppet. I august sidste år genoptog det russiske flyvevåben eksempelvis sine strategiske patruljeflyvninger mod NATO, herunder Danmark. Målet var at vise de russiske muskler for Vesten. Så vidt vides er dette problem end ikke blevet diskuteret på ambassadørniveau, også selvom det belaster det danske flyvevåben, som konstant må være i beredskab. Det vil i en vis forstand give mening, hvis vores ledere ikke har overskud til at forholde sig til Rusland: Vi har i snart et årti været fastlåst i krigen mod terror, der som et sort hul suger soldater og penge til sig. Mest foruroligende er imidlertid viljen til at erkende, hvor svag Vesten i grunden selv er blevet. NATO er i de seneste år blevet reduceret til en papiralliance uden militært indhold. Ikke mindst fordi krigen mod terror og specielt striden om invasionen af Irak har splittet alliancen. Den øgede samhandel med Rusland har også skabt lobbyist-grupper i Vesten, som ønsker, at samarbejdet med Rusland skal fortsætte uanset hvad. Den italienske premierminister Silvio Berlusconi udnævnte eksempelvis engang sig selv til Ruslands »forsvarsadvokat«, mens den tidligere tyske kansler Gerhard Schröder groft fordømte Estland sidste år, da landet fjernede et gammelt sovjetisk krigsmonument fra hovedstaden Tallinn. Myten om russisk svaghed matches i realiteten kun af den tilsvarende myte om det evigt stærke NATO.

Lad det være sagt med det samme: Rusland ønsker ikke en konfrontation med Vesten. Men Rusland fører alligevel i dag en politik, som gør en konfrontation mulig. Ikke mindst fordi den russiske ledelse korrekt ser, at vi ikke længere er så stærke, som vi selv tror. Netop derfor er situationen i Georgien også relevant for dansk sikkerhedspolitik, for hvad der sker nu, kommer ikke til at stoppe her.